

3. Щомісячний макроекономічний та монетарний огляд за липень 2022 року. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-07.pdf?v=4 (дата звернення 09.10.2022).
4. Аналітична та статистична інформація (2022 р). *Державна служба зайнятості України*. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67> (дата звернення 10.10.2022).
5. Де шукати персонал у воєнний час: 5 основних інструментів. *work.ua*. URL: <https://www.work.ua/articles/employer/2866/> (дата звернення 10.10.2022).
6. Трудові відносини під час воєнного стану в Україні: що змінилося? *Державна служба України з питань праці*. URL: <https://dsp.gov.ua/podolannia-nelehalnoi-zainiatosti/trudovi-vidnosyny-pid-chas-voiennoho-stanu/trudovi-vidnosyny-pid-chas-voiennoho-stanu-v-ukraini-shcho-zminylosia/> (дата звернення 10.10.2022).

УДК 336.77

АНАЛІЗ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ У КРЕДИТНОМУ ПОРТФЕЛІ АТ «УКРСИББАНК»

О. С. Власенко, В. В. Волкова

Анотація. Розвиток національної економіки базується на сталому та стабільному функціонуванні кредитного ринку держави. Кредитний ринок є доволі сегментованим, проте орієнтується більшою мірою на індивідуального та корпоративного клієнта. Серед індивідуальних клієнтів у банках найбільшу популярність мають кредитні операції, зокрема стосовно кредитування фізичних осіб за споживчими цілями. Ці аспекти стимулюють потребу поглибленого аналізу споживчих кредитів банків у кредитному портфелі. Для аналізу було обрано портфель АТ «Укрсиббанк».

Ключові слова: банк, споживчий кредит, кредитний портфель, банківська діяльність, власний капітал.

Наразі споживчий кредит є важливим сегментом фінансово-кредитного ринку, вигідним для банків та інших фінансово-кредитних установ. На нашу думку, споживчий кредит – це використання кредиту для особистих потреб окремими особами та сім'ями, на відміну від кредиту, який використовується для комерційних або сільськогосподарських цілей.

Для того, щоб глибше дослідити масштаби споживчого кредитування, доцільно буде розглянути їх на основі АТ «Укрсиббанк» [1].

АТ «Укрсиббанк» – банк з іноземним капіталом, що діє в Україні понад 30 років та входить до групи BNP Paribas Group. Цей банк є універсальним та надає банківські послуги і корпоративному, й індивідуальному сектору економіки, зокрема проводить споживче кредитування населення.

Головні показники діяльності АТ «Укрсиббанк» у 2021 році:

- чистий прибуток – 1,7 млрд грн;
- операційний дохід – 2,0 млрд грн;
- чистий банківський дохід – 6,1 млрд грн;
- позики – 28 млрд грн;
- депозити – 67 млрд грн.

Базові показники діяльності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Базові показники діяльності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, тис. грн [2]

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
Готівка	2 190 833	3 559 826	2 723 482	532 649	24,31
Кредитний портфель	21 371 168	21 067 038	28 459 815	7 088 647	33,17
Активи	53 196 707	72 298 433	78 018 369	24 821 662	46,66
Зобов'язання	46 338 707	64 131 296	68 440 582	22 101 875	47,70
Депозити	45 340 073	63 007 518	66 935 178	21 595 105	47,63
Власний капітал	6 849 896	8 167 106	9 577 756	2 727 860	39,82
Процентні доходи	5 236 310	3 958 139	3 968 214	-1 268 096	-24,22
Процентні витрати	1 030 138	662 877	311 850	-718 288	-69,73
Чисті процентні доходи	2 304 140	2 273 094	2 662 213	358 073	15,54
Чистий прибуток	2 615 044	1 324 396	1 410 650	-1 204 394	-46,06

Базові показники діяльності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках вказують на загальне розширення банківської діяльності, зокрема готівковий портфель банку зріс на 532 649 тис. грн (на 24,31 %), кредитний портфель мав тренд до росту на 7 088 647 тис. грн (на 33,17 %), а загальні активи банку зросли на 24 821 662 тис. грн (на 46,66 %), що вказує на пасивізацію кредитування економіки (вищі темпи приросту активів за темпи приросту кредитного портфеля).

Норматив ліквідності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 1:

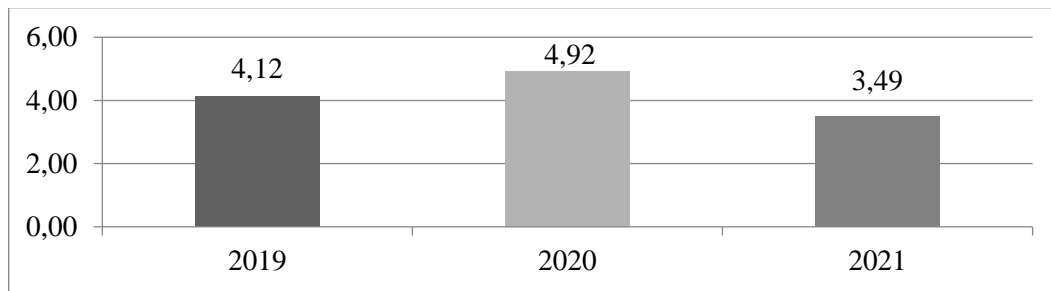

Рис. 1 – Норматив ліквідності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Норматив ліквідності АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках зменшився на 0,63 %, що вказує на погіршення стану структурування активів банку. Згідно з меморандумом України, спрямованим до МВФ у листопаді 2021 року, пріоритетами дій грошової влади у 2022 році будуть: подальше посилення вимог до капіталу банків, зменшення обсягу старих непрацюючих кредитів та повернення активів банків, виведених із ринку [3]. Кредити в активах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 2:

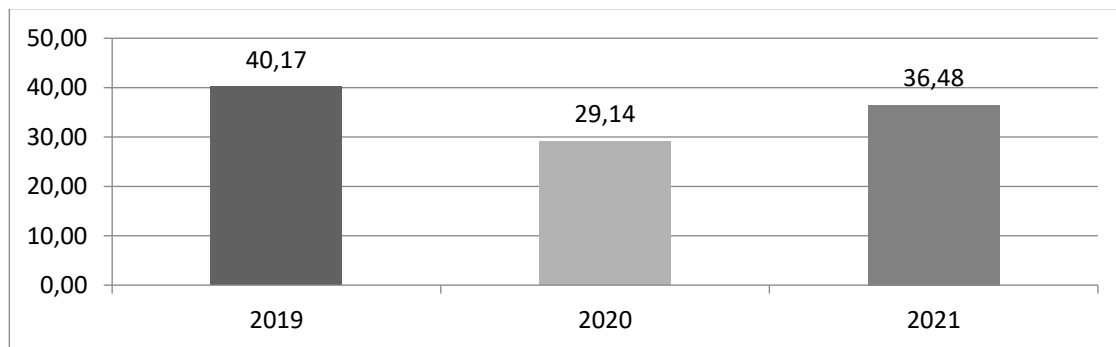

Рис. 2 – Кредити в активах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Кредити в активах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках були системним видом активу, проте зменшилися приблизно на 5 %, що було пов'язано з переглядом складу та структури портфеля активів банку та зміною його стратегії інвестування залучених коштів.

Відношення кредитного та депозитного портфеля АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 3:

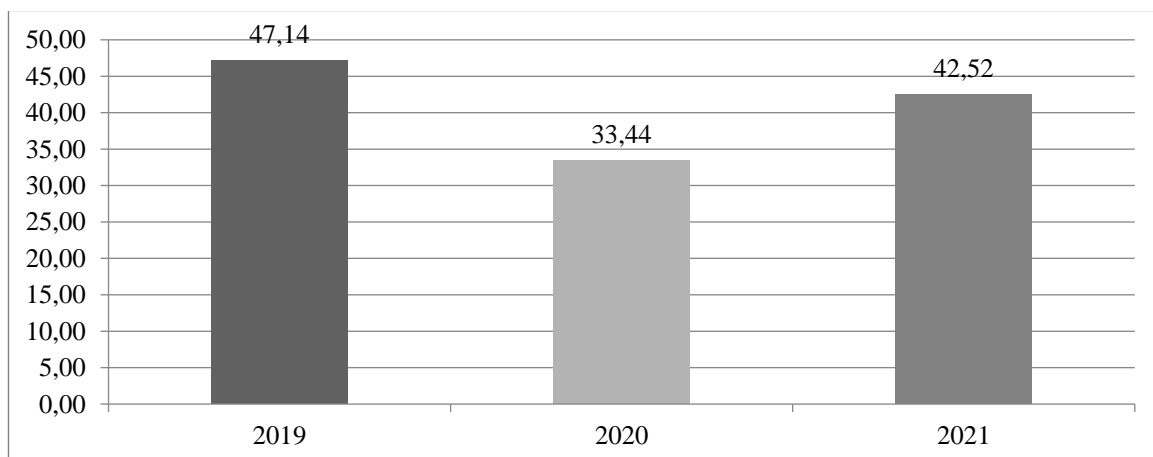

Рис. 3 – Відношення кредитного та депозитного портфеля АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Відношення кредитного та депозитного портфеля АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках вказує, що на 100 грн залучених депозитів у 2019 році було видано лише 47,14 грн кредитів, а потім цей показник погіршився майже на 4,50 грн, що вказує на перегляд стратегії інвестування коштів банку в інші активи, зокрема і в державні цінні папери.

За роки Операції об'єднаних сил кредитування отримало нові особливості, оскільки, з одного боку, зменшився апетит банків до ризику, а з іншого, – знизився кредитний попит населення. Саме тому для відновлення роздрібного кредитування, яке сприяє підвищенню споживання, відповідно до розвитку економіки, необхідно, щоб споживачі кредитних послуг чітко усвідомлювали свої зобов'язання та права перед фінансовою установою і були здатні обслуговувати кредити навіть у разі непередбачуваних ситуацій % [4].

Рівень власного капіталу у пасивах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 4:

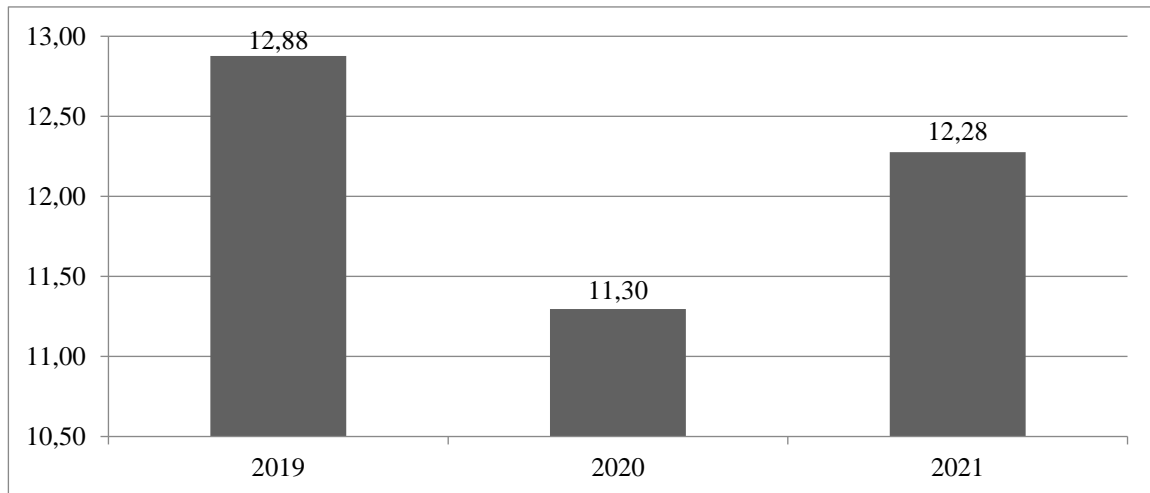

Рис. 4 – Власний капітал у пасивах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Рівень власного капіталу у пасивах АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках загалом відповідав нормативам капіталізації та був на сталому рівні, що може вказувати на продуману політику управління власними банківськими ресурсами. У складі пасивів власний капітал банку АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках зріс на 2 727 860 тис. грн (на 39,82 %), проте вищі темпи приросту демонстрували зобов'язання – на 22 101 875 тис. грн (на 47,70 %), зокрема і депозитний портфель, що зріс на 2 159 510 тис. грн (на 47,63 %) [5].

Рентабельність АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 5:

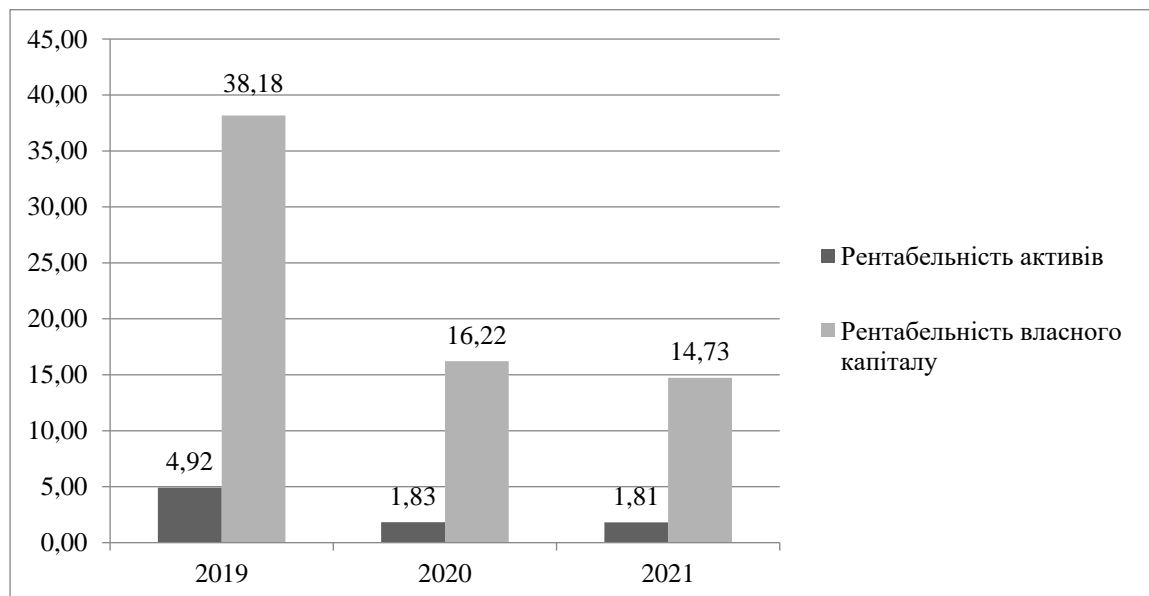

Рис. 5 – Рентабельність АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Рентабельність АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках вказує на погіршення ефективності формування та використання власного капіталу (приблизно на 23 %) та активів банку – приблизно на 3,1 %.

Середню вартість залучення та використання банківських ресурсів АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках наведено на рис. 6:

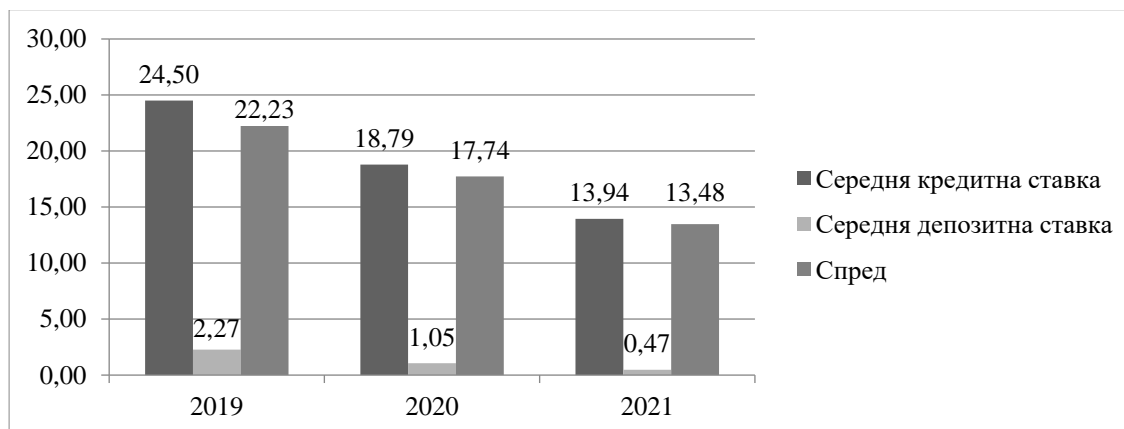

Рис. 6 – Середня вартість залучення та використання банківських ресурсів АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках, % [2]

Середня вартість залучення та використання банківських ресурсів АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках загалом зменшувалася на фоні зростання конкуренції на ринку банківського кредитування та депозитних операцій і падіння платоспроможних реальних доходів населення.

Про погіршення стану формування споживчого кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» у 2019–2021 роках свідчить зменшення процентних доходів на 1 268 096 тис. грн (на 24,22 %), а процентні витрати зменшилися на 718 288 тис. грн (на 69,73 %), що вказує на перегляд відсоткових ставок за кредитами та депозитами банку. Тому чисті процентні доходи зросли на 358 073 тис. грн (на 15,54 %), а чистий прибуток зменшився на 1 204 394 тис. грн (на 46,06 %), що є негативним трендом розвитку банку.

Аналіз споживчих кредитів у кредитному портфелі АТ «Укрсиббанк» вказує на сталий ріст цього елементу кредитного портфелю і в абсолютному, і у відносному виразі, що було пов'язано з коригуванням кредитної політики банку на споживчому сегменті цих банківських послуг.

Проте споживчі настрої домогосподарств погіршилися особливо, порівняно із довоєнним часом, що було обумовлено ростом вартості споживчих товарів та зменшенням реальних доходів населення. Інфляцію у 2014–2022 роках наведено на рис. 7:

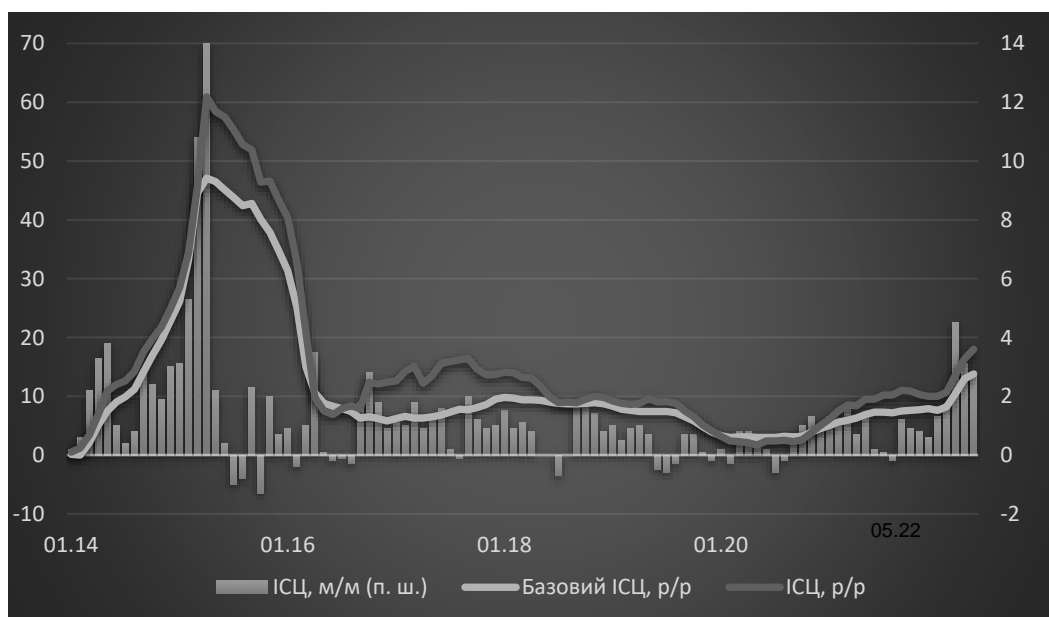

Рис. 7 – Інфляція у 2014–2022 роках, % [6]

Інфляція у 2014–2022 роках вказує на зростання на понад 8 % рівня цін, що було пов’язано з негативними очікуваннями споживачів та призвело до зменшення рівня кредитної споживчої активності. Зміну зарплати та кількості активно працюючих на підприємстві, порівняно з довоєнним часом, наведено на рис. 8:

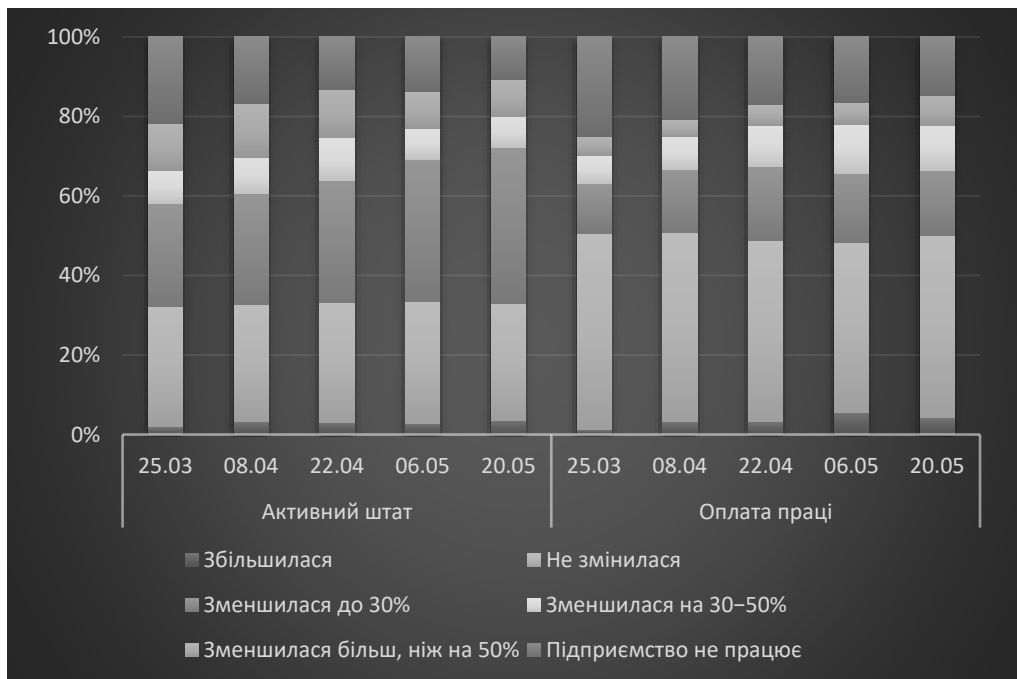

Рис. 8 – Зміна зарплати та кількості активно працюючих на підприємстві, порівняно з довоєнним часом, % [6]

Зміна зарплати та кількості активно працюючих на підприємстві, порівняно з довоєнним часом, демонструвала погіршення на ринку праці, що було обумовлено загальним рівнем економічної активності, такі тренди також негативно впливали на стан споживчого кредитування в Україні. Наслідком цього стало скорочення реальних доходів населення та зростання тиску на ринок зайнятості, що створює люффт подальшого падіння споживчого кредитування в Україні.

Отже, аналіз сучасного стану споживчого кредитування в Україні як передумова реалізації державної політики регулювання банківської кредитної діяльності вказує на негативні тренди зменшення кредитного споживчого портфеля на фоні падіння доходів населення, зростання кредитних ставок та зменшення ділової активності і впевненості населення у майбутньому. Аналіз споживчих кредитів у кредитному портфелі АТ «Укрсиббанк» свідчить про можливість проведення аналітичної оцінки ризиків споживчого кредитування банку і на потребу перегляду системи та кредитної політики банку.

Abstract. The development of the national economy is based on the steady and stable functioning of the state's credit market. The credit market is quite segmented, but it is oriented more towards both individual and corporate clients. Credit operations are the most popular among individual clients in banks, in particular, in relation to lending to individuals for consumer purposes. These aspects stimulate the need for in-depth analysis of consumer loans of banks in the loan portfolio. The portfolio of JSC «Укрсиббанк» was selected for analysis.

Keywords: bank, consumer credit, loan portfolio, banking activity, equity.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Добрик Л. Споживчий банківський кредит в Україні: ресурсне забезпечення та ефективність. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 8. С. 369–372.
2. Фінансова звітність та показники. АТ «Укрсиббанк». URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/personal/> (дата звернення: 29.09.2022).
3. Рейтинг банків 2022: у тумані війни. *MIND.ua*. URL: <https://mind.ua/publications/20236095-rejting-bankiv-2022-u-tumani-vijni> (дата звернення: 29.09.2022).
4. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 29.09.2022).

5. ТОП-10 українських банків. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/ukrayinski-banky-v-umovakh-viynu-persha-desyatka> (дата звернення: 29.09.2022).

6. Звіт про фінансову стабільність НБУ. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2022-roku> (дата звернення: 05.10.2022).

УДК 002:004.1]:[378.4.07:005.95

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В КАДРОВУ РОБОТУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

М. О. Вронський, І. В. Панченко

Анотація. У статті визначено основні проблеми та особливості процесу впровадження системи електронного документообігу в діяльність закладу вищої освіти. Досліджено етапи розвитку системи електронного документообігу в Україні. Визначено основні переваги та недоліки переходу на електронний документообіг для менеджменту закладу вищої освіти. Визначені організаційні етапи впровадження електронного документообігу в кадрову роботу закладу вищої освіти.

Ключові слова: цифровізація, диджиталізація, електронний документообіг, кадрова робота, персонал, заклад вищої освіти.

Протягом останніх декількох років Україна стикається з подіями, які щоразу в новій формі актуалізують питання диджиталізації у більшості сфер життя. Пандемія COVID-19, збройна агресія російської федерації спонукають до перегляду управлінських підходів до питань зайнятості, організації праці та доцільності впровадження повноцінного електронного документообігу в українських організаціях. Означені аспекти є актуальними і в контексті дослідження діяльності закладів вищої освіти, зокрема у питаннях кадрової роботи та комунікацій персоналу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням упровадження електронного документообігу в закладах вищої освіти і загалом приділяли увагу вчені О. Гарбич-Мошора [1], І. Застрожнікова, А. Гречко та інші. Водночас на практиці реальне впровадження електронного документообігу в закладах вищої освіти є довготривалим і не системним, і до того ж відбувається за мінливих умов зовнішнього середовища, що робить цей процес складним та обумовлює необхідність подальшого дослідження організаційних аспектів його реалізації у практичну діяльність ЗВО.

Метою дослідження є аналіз процесу впровадження електронного документообігу в кадрову роботу закладів вищої освіти, визначення основних проблем та ефективних практичних підходів до організації електронного документообігу.

Виклад основного матеріалу. Складні виклики сьогодення змушують українські компанії шукати нові підходи до організації своєї кадрової роботи. Вимушений режим економії коштів на оплаті праці, велика частина співробітників, які виїхали за кордон, складні фінансові та соціальні умови життя працівників-переселенців – усе це обумовлює перехід менеджменту компаній на гнучкий режим організації праці, одним із компонентів якого є удосконалення документообігу через перенесення його у цифровий формат.

Документообіг є важливою ланкою всієї системи управління компанією, особливо якщо її організаційна структура є насиченою та масштабною з наявністю філій та великої кількості структурних підрозділів. Саме такі ознаки часто мають організаційні структури закладів вищої освіти України. За таких умов ведення кадрової роботи в закладах вищої освіти може бути ускладненим, якщо за основу беруться традиційні підходи до організації документообігу та зберігання інформації про співробітників. Паперові носії інформації та бюрократичні процедури узгодження документів наразі є вкрай неефективними методами організації кадрового документообігу. Нові часи вимагають сучасних підходів та засобів для організації швидкої передачі інформації між усіма суб'єктами менеджменту закладу вищої освіти, що обумовлює доцільність впровадження електронного документообігу в українських вишах.

Переваги електронного документообігу продемонструвала пандемія коронавірусу, адже в умовах повної соціальної ізоляції потрібно було продовжувати віддалено працювати он-